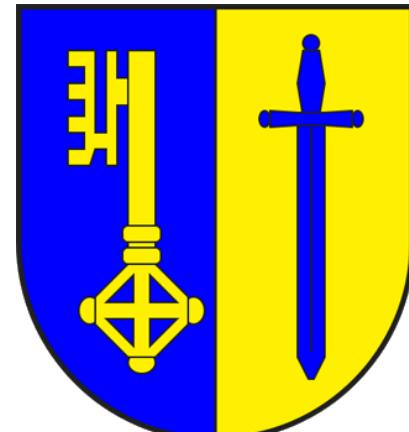
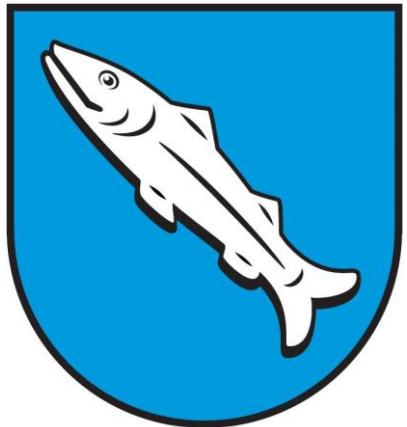

Informaziun dils 25 da zercladur 2022 fusiun dallas vischnauncas Laax, Sagogn e Schluein

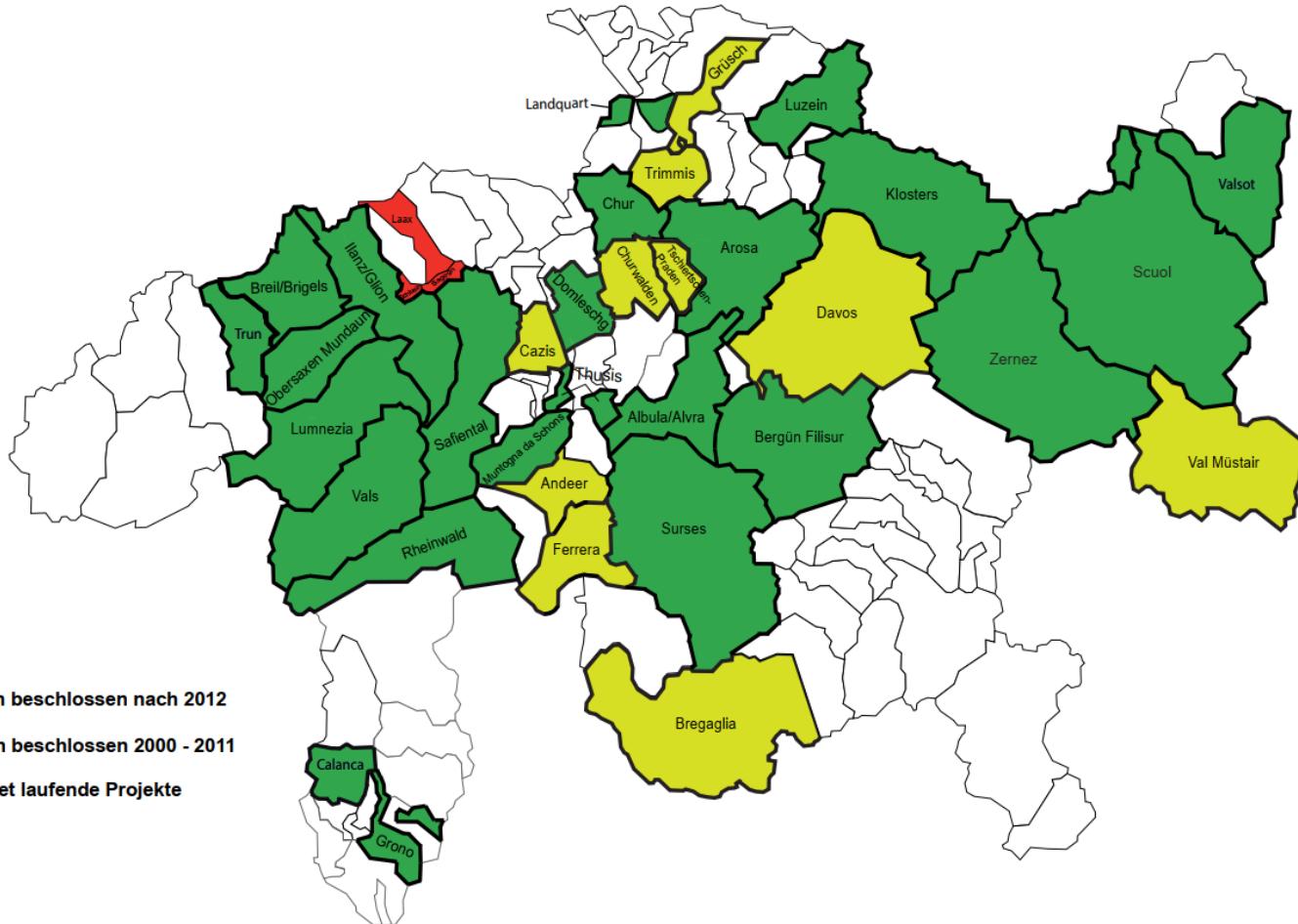

Contoura AG - Adrian Wolf

Situaziun da partenza

Gemeindereform in Graubünden

Amt für Gemeinden

Diember da vischnauncas

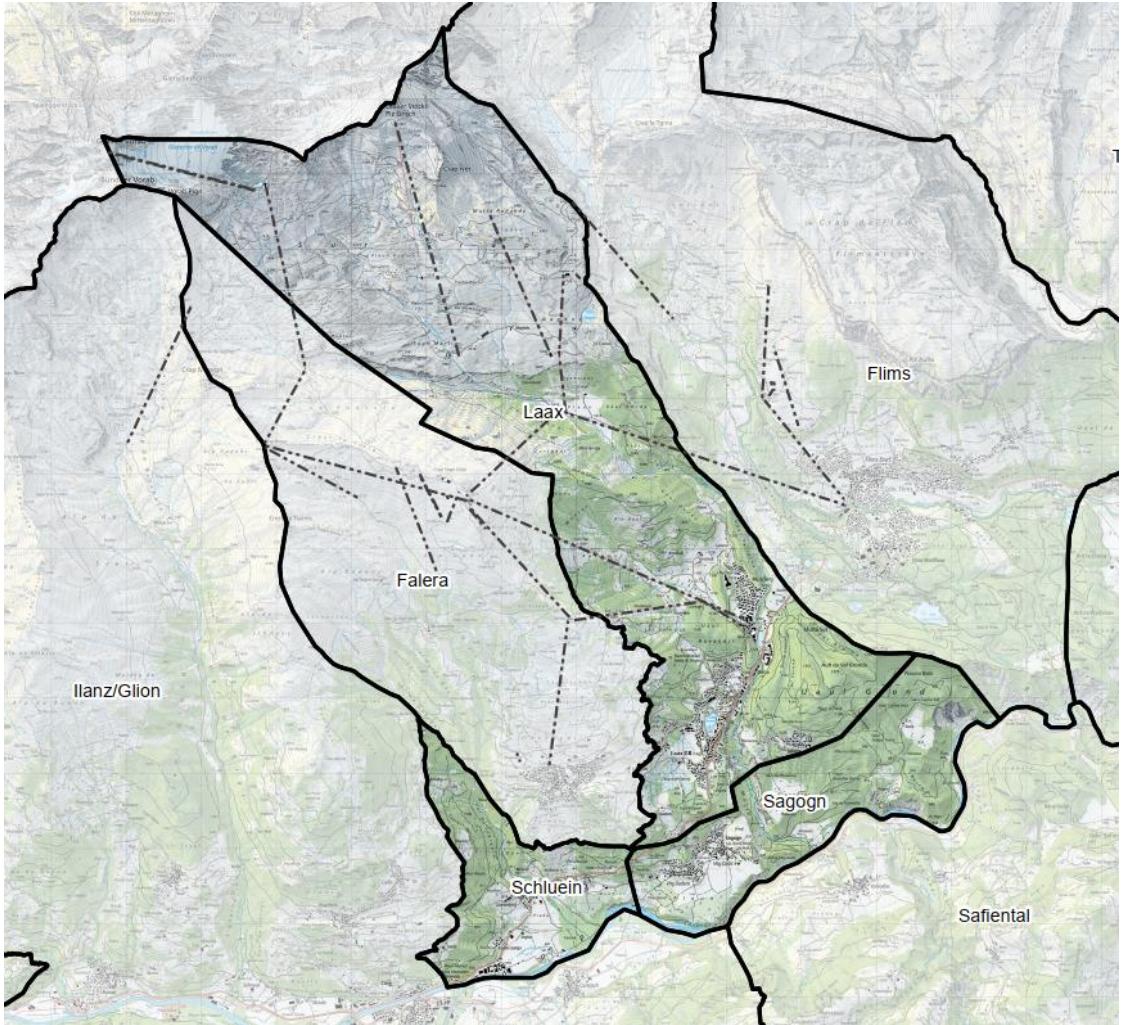
en Svizra:

1915	3'145
2000	2'899
2020	2'171

el Grischun:

1915	223
2000	212
2020	101

Situaziun da partenza

Entginas cefras

Punct pli bass:

Rein anterier – datier dalla staziun da Versomi,
sin 630 m.s.m.

Punct pli ault:

Vorab grischun sin 3028 m.s.m.

Surfatscha:

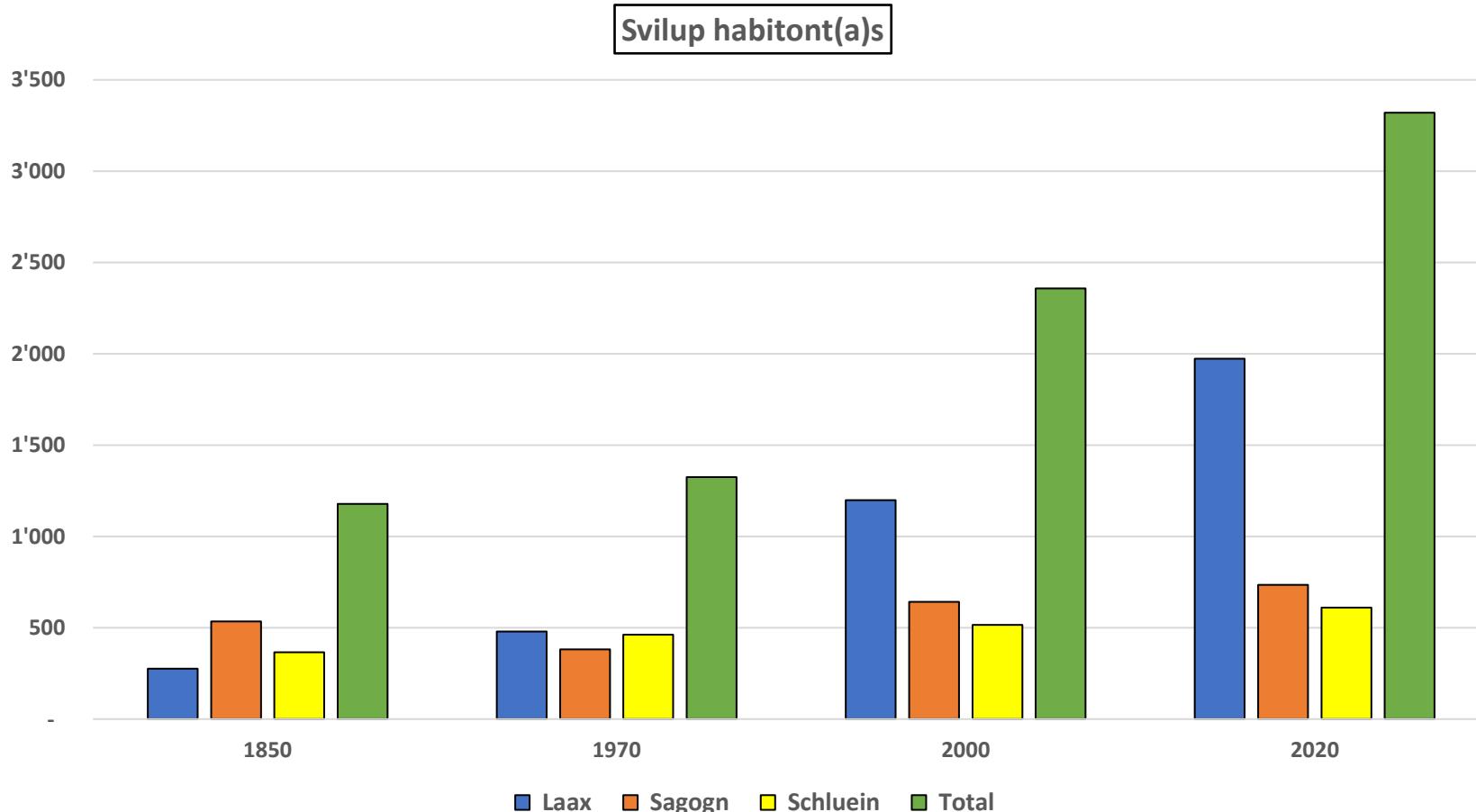
4333 hectaras

Situaziun da partenza

	Laax	Sagogn	Schluein	Total
Surfatscha en hectaras	3167	685	481	4333
Punct pli bass	805 m.s.m.	630 m.s.m.	671 m.s.m.	630 m.s.m.
Punct pli ault	3025 m.s.m.	1208 m.s.m.	1374 m.s.m.	3025 m.s.m.
Habitontas, habitants	1974	736	611	3321
Affons da scoletta	36	20	14	70
Scolaras, scolars	99	50	40	189

Situaziun da partenza

Diember habitontas/habitonts

1850

Laax	277
Sagogn	535
Schluein	366

1970

Laax	480
Sagogn	383
Schluein	462

2020

Laax	1974
Sagogn	736
Schluein	611

Situaziun da partenza

Laax

- turissem
- cultura
- plazzas da lavur
- potenzial da crescher
- unviern

Sagogn

- natira / biodiversitat
- Ruinaulta
- cultura
- golf
- primavera

Schluein

- mistregn/industria
- terren da bagheggiar
- Löwenberg – startup-/center d'innovaziuns
- golf
- primavera

Diember d'occupai per sectur economic el liug (2018, tenor Uffeci federal da statistica)

	agricultura	mistregn	survetschs	total
Laax	24	124	1296	1444
Sagogn	12	21	76	109
Schluein	13	58	228	299
total	49	203	1600	1852

Situaziun da partenza

Motivs dalla fusiun

- Stretga collaboraziun els secturs scola, pumpiers, forestalessier, spitex e taxaziun da taglias
- Colligiaziuns, aspects cumineivels ed intretschai en fetg biaras tematicas incumbensas.
- Pretensiuns cumineivlas allas vischnauncas dalla vart dil Cantun, dallas corporaziuns regiunalas e dils habitonts
- Novas prescripziuns e reglaziuns
- Schanzas per la planisaziun dil territori (plan directiv communal)
- Munconza d'interess pils posts en uffecis communals

Situaziun da partenza

Finamiras strategicas dalla fusiun

- Professiunalisas ils survetschs
- Revaletar las plazzas da laver – specialists els secturs specialisai – garanzia per substituziuns
- Migliurar las cundiziuns generalas (agricultura, turissem, planisaziun dil territori)
- Nezegiar las sinergias – suprastonza, cumissiun da quen e gestiun, cumissiun da bagheggiar
- Dapli peisa visavi il Cantun
- Concentrar las resursas (p. ex. residenza da seniors communable – casa da generaziuns)
- Vischnaunca naven dil Rein/dalla Ruinaulta (650 m.s.m.) tochen sil Vorab (3028 m.s.m.)

Situaziun da partenza

Cundiziuns generalas dalla fusiun

- Las vischnauncas discuteschan sil medem livel d'ina fusiun
- Neginas / aschi paucs cumpromiss sco pusseivel
- Buca far empermischuns ch'ins sa buca tener
- Garantir allas singulas vischnauncas l'identitad e las atgnadads
- Esser datier alla convischina, al convischin
- Reorganisaziun senza visadas da plazza a collaboraturas e collaboraturs
- Persistenza e regiunalitat sco puncts impurtonts e gronda schanza pil futur.

Realisaziun dil project

Tierms impurtons

- uost / sett. 2020 Suprastonzas da Laax e Sagogn instradeschan in preproject per ina fusiun dallas duas vischnauncas.
- nov. 2020 Schluein e Falera vegnan integrai el project.
- matg / zercl. 2021 Laax, Sagogn e Schluein approbeschan cun gronda maioritad il preproject, Falera decida encunter.
- uost 2021 Gruppa da project entscheiva la lavur pert. ina fusiun dallas vischnauncas Laax, Sagogn e Schluein.
- uost 21 – zercl. 22 Rodund 20 sesidas davart las differentas tematicas
- **zercladur 2022** **La populaziun vegn orientada a caschun d'ina occurrenza d'informaziun sill'Alp Plaun.**

Realisaziun dil project

Gruppa da project

- Cumissiun: Franz Gschwend (president Laax)
Thomas Candrian (president Sagogn)
Ralf Schlaepfer (president Schluein)
- Gruppa: Franz Gschwend, Ralf Seelig, Rest Giacun Coray
Thomas Candrian, Martina Beeli, Claudio Cavelti
Ralf Schlaepfer, Walter Cadosch, Marco Tschuor
- Accumpignament: Simon Theus, Giachen Caduff (Uffeci da vischnaunca)
- Direcziun: Adrian Wolf (Contoura AG)

Realisaziun dil project

Accumpignament / gruppas da lavur

- Planisaziun territori: Tanja Bischofberger (Plan-Idee), dr. iur. Gieri Caviezel (Caviezel Partner) ed Augustin Calivers (uffeci da baghegiar Laax)
- Aua/canalisaziun: Dr. iur. Gieri Caviezel (Caviezel Partner)
- Alps/agricultura: Cornel Werder (Büro Alpe), Markus Brägger, Giusep Gliott, Gion Beeli, Gian Beeli, Gian Soliva, Fernando Camenisch, Walter Cadosch, Lui Grigis (Corporaziun Mughels) Gianluca Giuliani, Simon Briner (Flury & Giuliani)
- Turissem: Gerai dil departament
- Uppen: Gruppa da project (Beat Camathias per Ralf Seelig)
- Finanzas: Cecilia Manetsch (Manetsch Treuhand)

Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

	Num, lungatg, uoppen
Num dalla vischnaunca	Laax
Vischinadis	Sagogn, Schluein, Laax Cefras postalas restan
Lungatg	Sebasond sillla lescha cantunala da lungatgs vala il romontsch era ella vischnaunca fusiunada sco lungatg da scola ed ufficial.
Wappen	Per anflar il niev uoppen da vischnaunca han ins organisau ina concurrenza en connex cun ina procedura libra. Denter tuttas propostas inoltradas e suenter pliras sesidas han las treis suprastonzas communalas decidiu da risguardar la varianta da Sue Kislig (Vi-Suelle – Grafik & Gestaltung).

Concept dalla nova vischnaunca

Uoppen da vischnaunca

Sco element central tarlischa il sulegl sur ils cuolms cun treis pézs. Las rehas fontaunas ed auas (lags, uals e Rein) ein mussadas en colurs alternontas en fuorma dad undas.

Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

Organs communals	
Parlament	<ul style="list-style-type: none">Ei vegn buca scaffiu in parlament communal
Cuminanza all'urna	<ul style="list-style-type: none">Eleger suprastonza communal / president communalEleger cumissiun da quen e gestiunRelaschar / reveder la constituziunFusiunar vischnaunca
Radunanza communal	<ul style="list-style-type: none">Approbar preventivFixar pei da tagliaApprobar quen e rapport annualRelaschar / reveder leschasSbozs da projects incl. creditsSeparicipar a consorzisDiscussiun preliminara constituziun e fusiuns

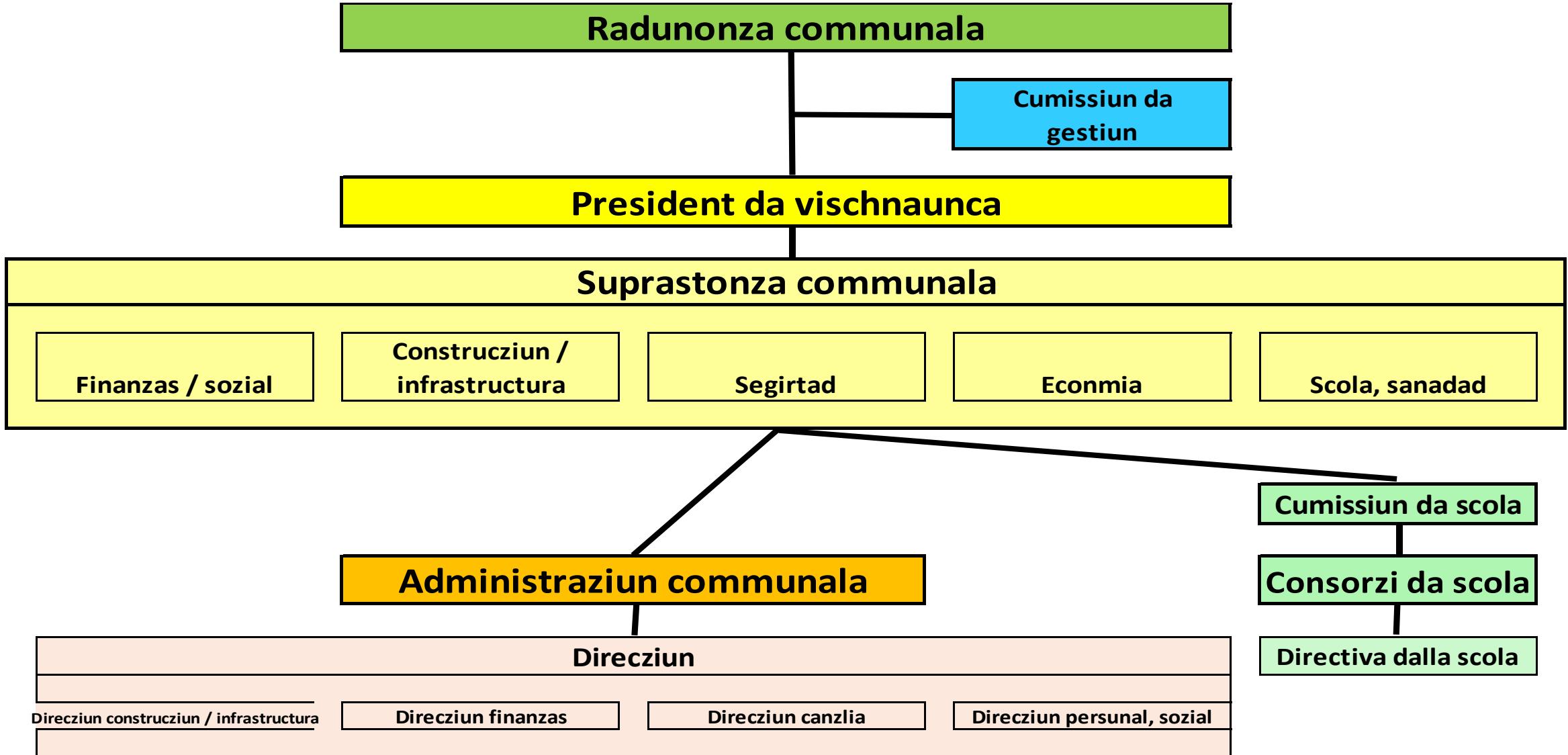
Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

Organs communals	
Suprastonza communalia	<p>Scalem strategic – sebasond sils basegns en vischnaunca fixescha ella „tgei“ che duei vegnir instradau.</p> <p>Per las empremas duas legislaturas survegnan las treis vischnauncas oriundas il dretg dad esser representadas ella suprastonza.</p> <p>Las elecziuns dall’emprema suprastonza communalia ein gl’atun 2023.</p> <p>La suprastonza communalia secumpona vinavon da 5 persunas.</p> <p>Ina perioda d’uffeci dils commembers da suprastonza ei 3 onns, maximal 12 onns.</p>
Cumissiun da quen e gestiun	La cumissiun da quen e gestiun secumpona da 3 persunas
Suprastonza transitorica	Per las lavurs da preparar la fusiun fuorman ils presidents e vicepresidents dallas vischnauncas oriundas tochen l’entrada en vigur dalla fusiun ina suprastonza transitorica. Quella seconstituescha sesezza.

Concept dalla nova vischnaunca

Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

Administraziun generala	
Direcziun	<p>Scalem operativ – sebasond sillas directivas dalla suprastonza communal fixescha ella „co“ gl'instradau vegn exequiu.</p> <p>La direcziun operativa garantescha la colligaziun denter il scalem operativ (canzlia) ed il scalem operativ (suprastonza communal). Ella secumpona dil president communal, ils menaders dallas partiziuns canzlia (scarvon), baghegiar/infrastructura e finanzas.</p>
Canzlia	<p>La sedia dalla futura administraziun communal ei a Laax.</p> <p>A Sagogn duei ei dar ina cumbinaziun d'uffeci turistic ed administratiun communal (post da contact per la populaziun).</p>
Allianza da taglia	<p>Las plazzas da lavur dalla squadra dall'Allianza da taglia dueien esser ellas localitads actualas dalla canzlia communal da Schluein. Era ella duei esser in post da contact per la populaziun.</p>

Konzept der neuen Gemeinde

Secturs tematics selectivs

Administraziun generala	
Baghegiaresser, forestalessor e luvratori communal	Ils ressorts dil baghegiaresser, dallas gruppas dil selvicultur e dil luvratori communal sco era dil provediment d'aua (cau-fontauna) vegnan unidas sut ina direcziun communabla. L'infrastructura decentrala (luvratoris communals) vegn menada vinavon.
Persunal	Pervia dalla fusiun dueien collaboraturas ni collaboraturs buca piarder lur plazzas. Restructuraziuns dueien vegnir realisadas en connex cun fluctuaziuns naturalas sco era pensiunaments. La clausla dil possess actual da collaboraturas e collaboraturs duei esser garantius.

Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

	Segirtad publica
Register funsil	Neginas midadas → vinavon Uffeci da cudisch funsil Glion – Lumnezia
Polizia communala	Neginas midadas → incumbensas vegnan surdadas vinavon a specialists externs
Pumpiers	Il Consorzi da pumpiers Laax – Falera vegn sligiaus. La collaboraziun cun Falera vegn reglada cun ina cunvegna da prestaziun.
Schurmetg civil	Neginas midadas → negin basegns d'agir
Sittar/tir	Egl interess dall'Uniun da tir e tenor pusseivladad duei il stan da sittar vegnir menaus vinavon. La collaboraziun cul stan da catschadurs Casti Sut a Castrisch duei restar sco tochen dacheu.

Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

	Scola
Scola, scoletta	Il „Consorzi da scola Laax, Falera, Sagogn e Schluein“ ha la finamira da formar per las quater vischnauncas ina scola ch'ei organisada professiunalmein. Ella ei era preparada, ton ord vesta specialisada sco dalla qualitat, optimalmein pil futur.
Direcziun dalla scola	Pil Consorzi da scola vegn fundau in directori communabel cun direcziun generala, meinascolas locals ed in secretariat central. La direcziun generala cul secretariat ei a Laax. A Sagogn e Schluein dat ei mintgamai ina meinascola local.

Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

Cultura, baselgia, sanadad, socialess	
Culturas dils vitgs	<p>Las vischnauncas oriundas dueien viver e tgirar era el futur lur particularitads/posiziuns.</p> <p>Ellas vischnauncas oriundas dueien ins tgirar, viver e sustener finanzialmein vinavon las tradiziuns e las occurrentzas.</p>
Sustegn per cultura	Sur la fundaziun Pro Laax dueien ina duvrar $\frac{1}{2}$ % dalla taglia sin midada da maun per promover e sustener las finamiras culturalas e las instituziuns, sco era per pagar contribuziuns finanzialas a persunas ed associaziuns che tgispan la cultura, isonzas, tradiziuns, sport ed il lungatg romontsch.
Pro Laax	Utilisaziun dils daners recaltgai entochen ussa sil territori communal oriund da Laax.
Fundaziun Burgheisa Schluein	Utilisaziun dils daners recaltgai entochen ussa sin territori communal oriund da Schluein.
Baselgias	Neginas midadas → negin basegns d'agir

Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

Cultura, baselgia, sanadad, socialess	
Casas da vegls e da tgira	Il mument negin basegns d'agir.
Vischnauncas burgheisas	Las vischnauncas burgheisas san decider a moda autonoma da lur agen avegnir. Ord vesta giuridica ston las vischnauncas burgheisas decidier avon ils 31-12-2023 da sesligiar ni buc. Sch'ellas fan buca quei sefuorma automaticamein ina „nova“ vischnaunca burgheisa Laax sur gl'entir niev territori communal. Sche las vischnauncas burgheisas sesligian, vegn l'entira facultad transferida silla nova vischnaunca politica.

Concept dala nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

	Ambient
Planisaziun dil territori	<p>El contract da fusiun e sche necessari era el conclus dalla Regenza vegn garantiu ch'ils models directivs dils territoris communals (MDTC) che las singulas vischnauncas han sviluppau ston vegnir applicai ed ein ed ein ligionts per las autoritads era suenter la fusiun e ch'il terren da baghegiar actual resta garantius vinavon. Projects planisai dueien plinavon vegnir cuntruai/terminai aschinavon che quei ei pusseivel. Oravontut sto il svilup dalla planisaziun dil territori enteifer la nova vischnaunca vegnir prius a mauns tenor ils principis e las intenziuns dil MDTC.</p> <p>Sagogn: El center ein natira & famiglia, mantener maletg dil vitg, carschen da +1%, mantener clavaus, casa da pliras generaziuns Fri.</p> <p>Schluein: Mobilisaziun da terren da baghegiar, carschen da +1%, quietar il traffic, sviluppar vinavon territori Isla per purschidas da sport e temps liber.</p> <p>Laax: Svilup turistic, carschen +2% – ulteriur basegn da terren da baghegiar</p>

Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

	Ambient
Zona da mistregn Isla a Schluein	El contract da fusiun vegn fixau che la surfatscha dalla zona da mistregn a Schluein astga buca vegnir slargiada sur ils cunfins ch'ein defini gia oz. Cunquei vegn la zona da mistregn ed industria Isla drizzada silla planisaziun actuala ed astga buca vegnir engrondida.
Terren da baghegiar a Laax	En connex cul conclus dalla Regenza davart la fusiun dallas vischnauncas duei il Cantun cumprovar ch'igl ei buca da spitgar, pervia dalla fusiun e las prescripziuns da realisar la lescha federala dalla planisaziun dil territori, disavantatgs pertucont metter a disposiziun terren da baghegiar. Pervia dil carschen dalla populaziun drova ei a Laax urgentamein novas zonas da baghegiar.

Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

Ambient	
Aua / canalisaziun	<p>Las leschas dallas vischnauncas fusiunadas pertucont il provediment d'aua e la dismessa dallas auas piarsas dueien sedrizzar tenor il reglament actual dalla vischnaunca da Laax. Quel sedrezza numnadamein al reglament existent da muster dall'Associaziun grischuna per la planisaziun dil territori (BVR), el corrispunda cunquei al standard actual sco era alla giurisdicziun vertenta. En vesta allas aultas reservas dallas vischnauncas ton pil provediment d'aua sco per la dismessa d'auas piarsas duei la nova vischnaunca surprender ad interim las tariffas dalla vischnaunca da Laax. Quella ein pli bassas en cumparegliaziun cullas otras vischnauncas.</p> <p>Las taxas d'aua e da canalisaziun dueien ins concepir tenor la basa existenta cun mintgamai taxas fundamentalas e taxas sin quantitad.</p>

Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

	Traffic
Colligaziuns da vias	<p>Las vias cantunals actualas restan en possess dil Cantun. Ina midada dalla via da colligaziun actuala Sagogn-Schluein en ina via communal succeda pér culla construcziun nova e gl'access alla H19. La tematica dallas vias da colligaziun duei buca vegnir tractada en connex cul project da fusiun. Ella astga denton buca piarder sia prioritad e sto esser per la vischnaunca vinavon neutrala els cuosts.</p>
	<p>Suenter la construcziun dalla nova via cantunala da colligaziun duei, sebasond sil contract dil december 2010 denter Sagogn e Schluein vinavon</p> <ul style="list-style-type: none">• vegnir menau il traffic silla nova via cantunala• frenau e quietau il traffic da transit silla via locala Sagogn – Schluein (exempels: zonas tempo 30, vial per velois, far vegnir pli stretg la via)

Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

Agri- e selvicultura	
Agricultura	Ella vischnaunca nova han las oriundas il privilegi ch'ils menaschis purils locals astgan nezegiar las surfatschas agricolias. Quellas che lezs drovan buca, dueien ins porscher als ulteriurs purs domiciliai en vischnaunca. Il diever dallas alps duei vegnir garantius vinavon cun ina societad d'alp. Optimaziuns da menaschis per economisar las alps san ins far aschinavon che quei fa generalmein senn per l'agricultura. La futura economisaziun dall'Alp Mughels duei era vegnir integrada ellas ponderaziuns da restructurar ils menaschis d'alp.
Corporaziun d'Alp Mughels	Per la Corporaziun d'alp Mughels vegn ei actualmein buca en damonda da vender ils dretgs ni d'affittar lur alp alla vischnaunca nova.

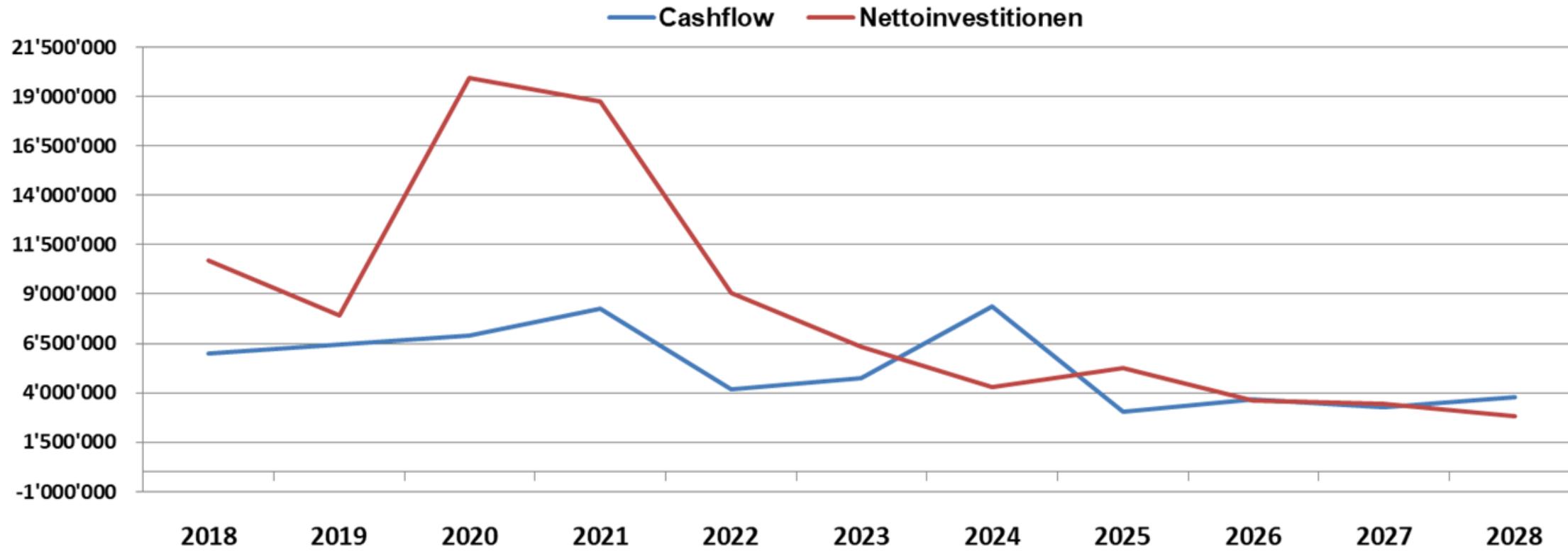
Concept dalla nova vischnaunca

Secturs tematics selectivs

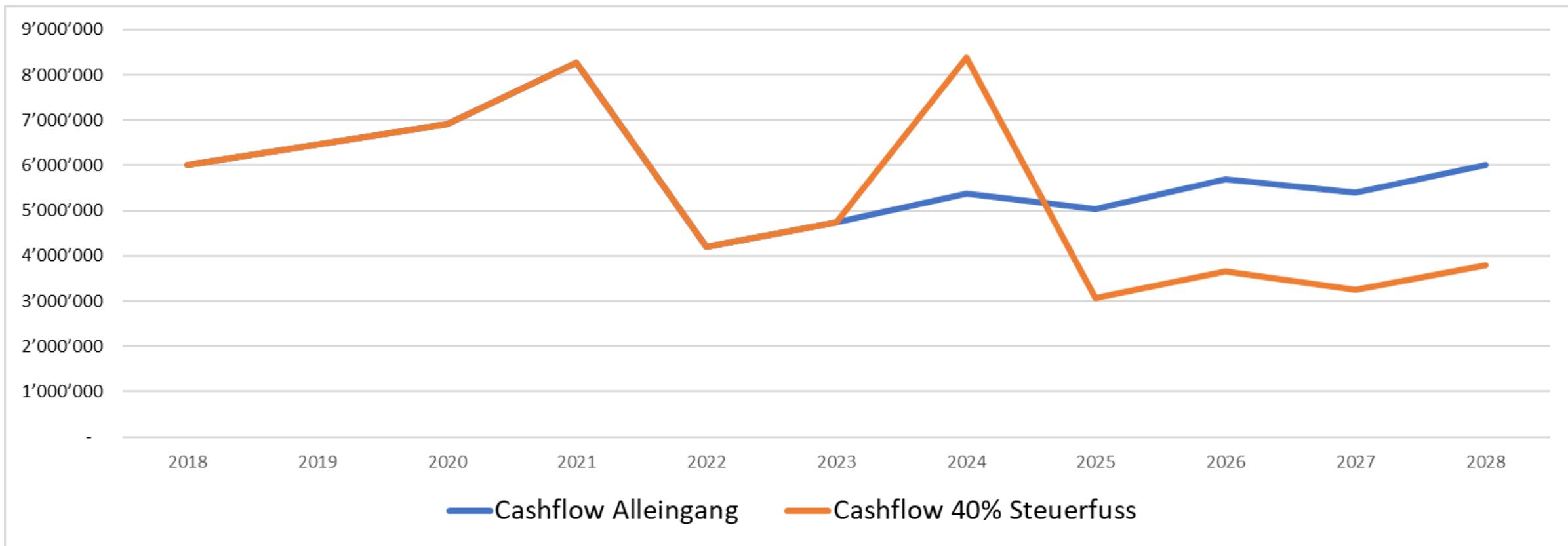
	Turissem
Turissem	Ina cumissiun da turissem cun mintgamai in representant dallas treis vischnauncas actualas duei representar ils interess dallas uniuns ed integrar occurrenzas ella nova vischnaunca. Las occurrenzas e purschidas actualas dueien vegin garantidas vinavon silmeins ils proxims 5 onns. Ei duei vegin garantiu ch'ils daners supplementars dil turissem vegin era duvrai per las purschidas a Sagogn e Schluein.
	Il bus local duei vegin slargaus sin Sagogn e Schluein e las reducziuns da prezis culla carta da hospes (carta da hospes digitala) unificada sill'entira destinaziun.
Taxas da hospes e da turissem	Las tariffas vertentes dalla lescha davart las taxas da hospes e da turissem da Flem Laax Falera valan era per Sagogn e Schluein.
Tariffas d'indigens	Las tariffas d'indigens vegin unificadas sur l'entira vischnaunca.

Finanzas

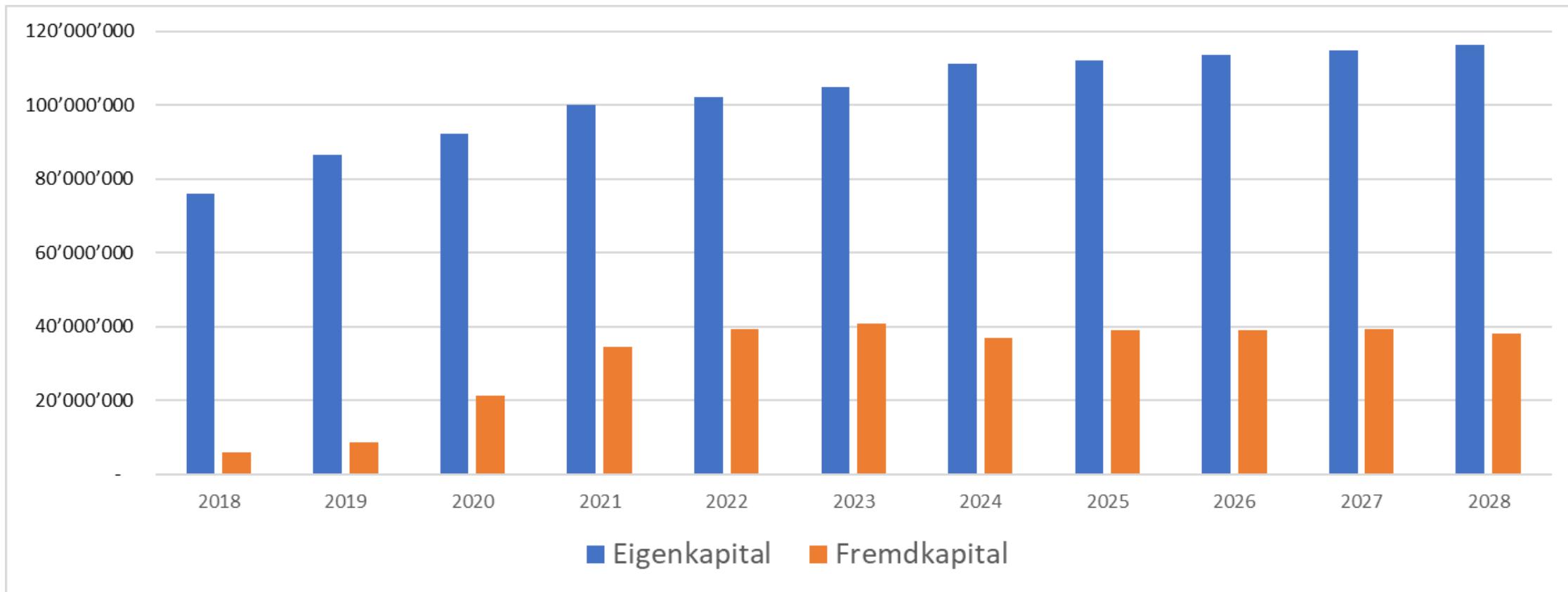
pei da taglia 40%
taglia midada da maun 2,0%
taglia da schischom 1,0%

Finanzas

pei da taglia 40%
taglia midada da maun 2,0%
taglia da schischom 1,0%

Finanzas

pei da taglia 40%
taglia midada da maun 2,0%
taglia da schischom 1,0%

Temas pervia dalla fusiun

Temas

L'identitad, il num dall'atgna vischnaunca va a piarder.

La vischinanza dil convischin / gl'interess politic dalla populaziun pitescha pervia dalla fusiun.

La nova vischnaunca resta vinavon fetg dependenta dil turissem.

Terren da baghegiar ch'ei oz en zona savess vegin prius ora.

Ei vegin politicamein pli grev da realisar projects gronds – l'independenza dallas singulas vischnauncas va a piarder.

Las purschidas dall'administraziun communala sereduceschan – plazzas da laver van a piarder.

Avantatgs dalla fusiun

Avantatgs finanzials

La situaziun finanziala dalla nova vischnaunca vegn rinforzada. Quei porscha spazi d'acziun per reducir el avegnir il pei da taglia.

Scadina habitonta e habitont profitescha dalla medema tariffa d'indigens (pendicularas, bogns....). La purschida (a prezis reduci) dil temps liber s'augmenta.

L'entira destinaziun incl. Sagogn e Schluein vegn colligiada cul bus locals/il bus regiunal.

Grazia alla fusiun san ins trer a néz sinergias – las resursas ed investiziuns san ins concentrar en in liug (p. ex. habitar ella vegliadetgna / casa da pliras generaziuns).

Tras la harmonisaziun dallas taxas d'aua e canalisaziun sereduceschan ils cuosts a Sagogn e Schluein.

Vischnauncas fusiunadas retscheivan contribuziuns pli aultas (p. ex. investiziuns dils pumpiers).

En connex culla fusiun paga il Cantun ina contribuziun ella valeta da CHF x,0 miu. alla nova vischnaunca.

Avantatgs dalla fusiun

Avantatgs organisatorics

Il diember da representants dallas autoritads communalas sa vegnir reducius – ei duess esser pli sempel d'occupar plazzas libras resp. da remplazzar vacantas.

La vischnaunca nova survegn dapli peisa visavi il Cantun.

Ina vischnaunca pli gronda porscha plazzas da lavur specialisadas ell'administraziun. Cunquei san ins revaletar plazzas da lavur, migliurar e professiunalisar ils survetschs. Plinavon san ins reglar a moda pli sempla substituziuns. La nova vischnaunca vegn pli attractiva sco patrun da lavur.

Ins sa migliurar e rinforzar la collaboraziun sillas alps.

Avantatgs dalla fusiun

Avantatgs emoziunals

Ei nescha ina ferma vischnaunca romontscha che viva vinavon il lungatg romontsch sco lungatg ufficial e da scola. Ella porta vinavon cunquei l'identitad romontscha.

Ei nescha ina vischnaunca cun quater stagiuns marcantas – Sagogn e Schluein gudognan igl „unviern“, Laax survegn ina „primavera“.

La nova vischnaunca s'estenda naven dil Rein/la Ruinaulta (650 m.s.m.) tochen sil Vorab 3028 m.s.m.)

Ella nova vischnaunca duei $\frac{1}{2}$ % dallas entradas dalla taglia sin midada da maun vegnir duvrada per sustener e promover iniziativas ed instituziuns culturalas. Profitar dueien era persunas ed uniuns che tgiran e promovan cultura, usits ed isonzas, sport ed il lungatg romontsch.

Culla staziun Valendau-Sagogn survegn la destinaziun in access alla reit dalla Viafier retica, quei culla pusseivladad da colligiar quella al bus local. Plinavon duei era la zona d'industria Schluein Isla vegnir colligiada.

Proxims pass ed entrada en vigur

Prevista

- atun 2022 Orientaziun a caschun da radunonzas d'informaziun ellas singulas vischnauncas
- atun 2022 Eventuala orientaziun dalla populaziun pertuccott il contract da fusiun definitiv (sch'ei fa senn ed ei necessari)
- nov. / dec. 2022 Las treis radunonzas communalas voteschan dalla fusiun
- 1. da schaner 2024 La fusiun entra en vigur

??? Damondas ???

Per damondas stattan ils presidents communals, ils representants digl Uffeci da vischnauncas ed il meinaproject bugen a disposiziun.

Suenter l'occurrenza d'informaziun saveis Vus tarmetter Vossas damondas alla suandonta adressa:

Contoura AG
Adrian Wolf
Hartbertstrasse 9
7000 Chur

ni

adrian@contoura.ch